

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

KAPITOLA 9

ZAHRANIČNÉ AKTIVITY

9 ZAHRANIČNÉ AKTIVITY

9.1 EURÓPSKA ÚNIA (EÚ)

V rámci spolupráce s inštitúciami EÚ je najvýznamnejšia spolupráca NBS s Európskou centrálnou bankou. NBS spolupracuje aj s ďalšími inštitúciami EÚ.

EUROSYSTEM, ESCB A ECB

NBS sa prijatím eura v Slovenskej republike začlenila od 1. januára 2009 do Eurosystemu. Z technického hľadiska to zahŕňalo splatenie plnej výšky podielu na základnom imaní ECB a prevod časti devízových rezerv na ECB. Podiel na kapitáli ECB sa vypočítava na základe podielu krajiny na celkovom počte obyvateľov EÚ a podielu krajiny na celkovom HDP EÚ. Podiel NBS je teda 0,6934 %, čo predstavuje 39 944 363,76 €. Hodnota devízových rezerv, ktoré boli v zmysle čl. 30.1 a čl. 49.1 Štatútu ECB prevedené na ECB, zodpovedala sume 443 086 155,98 €.

Z inštitucionálneho hľadiska sa NBS stala od 1. januára 2009 plnohodnotnou súčasťou Eurosystemu. Z toho vyplýva členstvo guvernéra NBS v Rade guvernérov ECB, ktorá je hlavným rozhodovacím orgánom Eurosystemu. Zástupcovia NBS sa začali zúčastňovať na práci výborov Eurosystemu/ESCB a ich pracovných skupín v štandardnom zložení. Štandardné zloženie je vyhradené pre Eurosystem a na rokovaníach sa preto prerokujúajú rozhodujúce témy. Od 1. januára 2009 sa NBS podieľa na decentralizovanom výkone úloh Eurosystemu, ako aj na zisku a stratách Eurosystemu podľa platnej legislatívy.

NBS je pritom aj naďalej súčasťou Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB) a guvernérom NBS je členom Generálnej rady ECB. V roku 2009 sa guvernérom NBS zúčastnil na všetkých štyroch rokovaníach.

Guvernérom NBS sa v roku 2009 zúčastnil aj na všetkých 22 rokovaníach Rady guvernérov ECB. 21 rokovaní sa uskutočnilo vo Frankfurte, jedno výjazdové rokovanie bolo v Benátkach. Vo výboroch Eurosystemu/ESCB a ich pracovných skupinách mala NBS k 31. decembru 2009 spolu takmer 70 zástupcov. V roku 2009 bolo začatých

208 písomných konaní, ktorými sa prijímajú rozhodnutia Rady guvernérov ECB. Zároveň v roku 2009 naďalej prebiehali konzultácie národnej legislatívy, resp. legislatívy EÚ, ktorá spadá do kompetencie ECB a ku ktorej ECB prijíma stanoviská. Každý člen Generálnej rady ECB má právo pripomienkovať stanoviská ECB, čo využívala v plnom rozsahu aj NBS. V roku 2009 bolo začatých 101 konzultácií. ECB vypracovala tieto stanoviská k legislatíve SR:

- Stanovisko ECB z 27. mája 2009 na žiadosť Ministerstva financií Slovenskej republiky k opatreniam na zmiernenie krízy (CON/2009/49),
- Stanovisko ECB z 29. septembra 2009 na žiadosť Ministerstva financií Slovenskej republiky o platobných službách (CON/2009/75),
- Stanovisko ECB z 27. októbra 2009 na žiadosť Národnej rady Slovenskej republiky o nezávislosti Národnej banky Slovenska (CON/2009/85).

Stanoviská k legislatíve štátov a inštitúcií EÚ spadajúcej do kompetencie ESCB sú uverejnené na internetovej stránke ECB.²⁰

ĎALŠIE INŠTITÚCIE EÚ

Počas roka 2009 sa NBS zapájala pravidelne do aktivít inštitúcií EÚ. Najvyšší predstavitelia NBS sa zúčastnili na neformálnych zasadnutiach Rady ministrov pre hospodárske a finančné záležitosti EÚ (ECOFIN), ktoré sa konajú dvakrát ročne v predsedajúcej krajine Rady EÚ. K hlavným témam aprílového zasadnutia v Prahe (ČR) a októbrového v Göteborgu (Švédsko) patrili hospodárska a finančná situácia s dôrazom na dohody v oblasti európskeho dohľadu, finančné trhy, finančná stabilita a opatrenia prijaté v súvislosti s medzinárodnou hospodárskou krízou.

Do rozhodovacieho procesu EÚ vstupuje NBS prostredníctvom svojich zástupcov vo vybraných výboroch a pracovných skupinách Rady EÚ a Európskej komisie. Experti NBS participujú na zasadnutiach Hospodárskeho a finančného výboru (EFC) Rady EÚ a jeho podvýboru pre MMF a súvisiace záležitosti (SCIMF). V rámci výborov Európskej komisie sa experti Národnej banky Slovenska zúčastňujú na zasadnutiach výborov a podvýborov pre dohľad (CEBS, CEIOPS, CESR), na stretnutiach výboru a pracovných skupín pre

²⁰ <http://www.ecb.int/ecb/legal/opinions/html/index.en.html>

Z A H R A N I Č N É A K T I V I T Y

menovú a finančnú štatistiku a štatistiku platobnej bilancie, na zasadnutiach pracovnej skupiny riaditeľov mincovní, ako aj na zasadnutiach pracovných skupín výboru pre finančné služby (FSC).

NBS sa v roku 2009 podieľala na rozhodovacom procese záležitostí EÚ v SR prostredníctvom prípravy podkladov na vypracovanie inštrukcií a formou účasti na zasadnutiach Komisie pre záležitosti EÚ zriadenej na Ministerstve zahraničných vecí SR.

V roku 2009 NBS pripomienkovala nasledovné návrhy právnych aktov EÚ: smernica o depozitných schémach, usmernenie o regulácii ratingových agentúr na úrovni EÚ, rozhodnutie týkajúce sa špecifických aktivít v oblasti finančných služieb a auditu a rozhodnutie týkajúce sa externých auditorov NBS.

9.2 SPOLUPRÁCA NBS S MEDZINÁRODNÝMI INŠTITÚCIAMI

MEDZINÁRODNÝ MENOVÝ FOND (MMF)

Počas roka 2009 sa začali viaceré reformy tejto brettonwoodskej inštitúcie. V popredí diskusií stála predovšetkým problematika dohľadu MMF, otázka adekvátnosti zdrojov MMF, reforma pôžičkového rámca, otázka nového mandátu MMF či reforma riadenia MMF. Tieto témy spolu s globálnou krízou dominovali aj jarnému zasadaniu MMF/SB v apríli 2009 a výročnému zasadaniu MMF/SB v októbri 2009, na ktorých sa zúčastnil guvernér NBS Ivan Šramko vo funkcii guvernéra za Slovenskú republiku v MMF. Rovnaké témy sa prerokovali aj na pravidelnom stretnutí predstaviteľov belgickej konštituencie v MMF a Svetovej banke na úrovni zástupcov guvernérov, ktoré sa konalo v Budapešti v júni 2009. Aktívne sa o týchto otázkach diskutovalo aj na európskych fórach, predovšetkým v rámci EFC (Ekonomický a finančný výbor) a jeho podvýboru SCIMF (Podvýbor EFC pre MMF a súvisiace záležitosti) a na pravidelných stretnutiach zástupcov EÚ v MMF (EURIMF).

V dôsledku zhoršujúcej sa finančnej situácie v niektorých členských krajinách MMF sa v roku 2009 zvýšila angažovanosť SR na Finančnom transakčnom pláne (FTP). K 31. decembru 2009 poskytla SR prostredníctvom FTP približne

67,8 mil. SDR. Okrem toho sa SR zapojila do medzinárodnej iniciatívy na navýšenie zdrojov MMF, v rámci ktorej sa zaviazala poskytnúť bilaterálnu pôžičku pre MMF až do výšky 440 mil. EUR. V priebehu roka 2009 sa začal schvaľovací proces, pričom bilaterálna dohoda by mala byť podpísaná začiatkom roka 2010.

V roku 2009 boli v prospech SR po prvýkrát alokované zvláštne práva čerpania (SDR – Special Drawing Rights), medzinárodné rezervné aktívum vytvorené MMF v roku 1969. V rámci všeobecnej a špeciálnej alokácie boli v prospech SR v auguste a v septembri 2009 pripísané prostriedky v celkovej výške 340,5 mil. SDR. Všeobecná alokácia SDR predstavovala jeden z nástrojov na zabezpečenie globálnej likvidity prostredníctvom doplnenia rezerv členských krajín MMF.

Vstupom SR do Eurozóny došlo od roku 2009 k rozdeleniu konzultácií podľa čl. IV Dohody o MMF na dve samostatné časti – konzultácie k otázkam menovej a devízovej politiky Eurozóny (táto časť je spoločná pre všetky krajiny Eurozóny) a konzultácie k ostatným hospodárskym politikám v SR. V máji 2009 sa uskutočnila pravidelná misia pracovníkov MMF v SR k druhej časti konzultácií podľa čl. IV Dohody o MMF, na ktorú nadviazala menšia pracovná misia v novembri 2009. Okrem toho ukončil MMF v júli 2009 aj prvú časť konzultácií podľa čl. IV Dohody o MMF k politikám Eurozóny.

Zmeny v roku 2009 nastali aj v rámci belgickej konštituencie. S cieľom prispieť k zníženiu nákladov belgickej konštituencie v MMF podpísali Slovenská republika a Česká republika v apríli 2009 dohodu o spoločnej pozícii senior poradcu výkonného riaditeľa v MMF na báze rotácie so 4-ročnými intervalmi. Od 1. júla 2009 túto funkciu zastáva Marek Jakoby, ktorý pôsobil v MMF od roku 2006 ako zástupca SR vo funkcii poradcu výkonného riaditeľa.

V Slovenskej republike úspešne pokračoval schvaľovací proces reforiem z roku 2008 v zmysle Rezolúcie o reforme kvót a členských hlasov a Rezolúcie o dodatkoch k Dohode o MMF zameraný na rozšírenie právomocí MMF pri investovaní. V apríli 2009 vláda SR súhlasila s navýšením kvóty SR v MMF o 70 mil. SDR na úroveň 427,5 mil. SDR. Okrem toho pokračil aj schvaľovací proces

dotatkov k Dohode o MMF, pričom ich ratifikácia sa predpokladá začiatkom roka 2010. Napriek tomu, že reforma kvót a členských hlasov z roku 2008 ešte nevstúpila do platnosti, v rámci MMF sa začala diskusia o ďalšej úprave kvót v rámci 14. revízie kvót MMF v termíne do začiatku roka 2011.

V roku 2009 pokračovala participácia SR v dlhoročných iniciatívach MMF. Ku každoročným aktivitám možno zaradiť napríklad aktualizáciu Ročnej správy o devízovom režime a devízových obmedzeniach (AREAER) či informovanie MMF o devízových reštrikciách, ktoré Slovenská republika uplatňuje z dôvodu zachovania národnej a medzinárodnej bezpečnosti a ochrany finančného systému pred finančným terorizmom.

SVETOVÁ BANKA (SB)

Slovenská republika sa ako akcionár Svetovej banky podieľala na procese reformy jej riadenia a hlasovania. Na základe schválenej rezolúcie č. 596 z 30. januára 2009 s názvom Zvýšenie účasti a zastúpenia rozvojových a tranzitných krajín sa v skupine SB mení Dohoda o Medzinárodnej banke pre obnovu a rozvoj (IBRD). Prijatie dodatku k článkom Dohody o IBRD znamená pre Slovenskú republiku zvýšenie celkového objemu hlasovacích práv zo súčasných 0,21 % na 0,22 %.

V roku 2009 SR poskytla príspevok Medzinárodnému združeniu pre rozvoj (IDA) vo výške 680 tis. € a Iniciatíve pre mnohostranné odpustenie dlhov (MDRI) vo výške 30 tis. €. Prostriedky boli poskytnuté na základe záväzku v rámci pristúpenia SR k 15. doplneniu zdrojov IDA a financovaniu MDRI. Zároveň v roku 2009 SR dodatočne pristúpila k 10. doplneniu zdrojov IDA úhradou splátky vo výške 55 128 €.

Ako alternát guvernéra v skupine Svetovej banky zastupoval SR viceguvernér NBS Viliam Ostrožlík.

BANKA PRE MEDZINÁRODNÉ ZÚČTOVANIE (BIS)

Dňa 29. júna 2009 sa konalo v Bazileji 79. výročné valné zhromaždenie BIS, na ktorom sa zúčastnil guvernér NBS Ivan Šramko. Okrem toho sa predstavitelia NBS zúčastňovali na pravidelných dvojmesačných stretnutiach členských centrálnych bánk BIS zameraných na monitorovanie globálneho ekonomického a finančného vývoja a na diskusie k problémom menovej a finančnej sta-

bility, dohľadu nad finančným trhom a riadenia centrálnych bánk.

NBS sa aj v roku 2009 zapájala do aktivít skupiny BIS, ktorá sa zaoberá riadením centrálnej banky (Central Bank Governance Group).

ORGANIZÁCIA PRE HOSPODÁRSKU SPOLUPRÁCU A ROZVOJ (OECD)

V roku 2009 sa zástupcovia NBS podieľali na práci relevantných výborov a pracovných skupín OECD, ktorým dominovala predovšetkým téma finančnej a ekonomickej krízy. Významná neistota a rýchlo sa zhoršujúce ekonomické ukazovatele si vyžiadali častejšie hodnotenie ekonomickej situácie a tvorbu prognóz aj mimo pravidelných intervalov. Z tohto dôvodu bolo napríklad v prvom polroku 2009 mimoriadne zasadanie Výboru pre hospodársku politiku (EPC), na ktorom sa za NBS zúčastnil Ľudovít Ódor, člen Bankovej rady NBS.

Zástupcovia NBS sa zúčastnili na zasadnutiach niektorých ďalších výborov a pracovných skupín: v apríli 2009 sa uskutočnilo jarne zasadnutie Výboru pre finančné trhy OECD, ktorému takisto dominovala téma finančnej a ekonomickej krízy a posúdenie stratégie OECD v reakcii na krízu. Na zasadnutí pracovnej skupiny pre súkromné dôchodky sa vymieňali skúsenosti regulátorov pri riešení negatívnych vplyvov svetovej finančnej krízy na dôchodkové fondy.

Dňa 9. februára 2009 bola na tlačovej konferencii v Bratislave za účasti generálneho tajomníka OECD Angela Gurríu prezentovaná správa Hodnotenie SR vo Výbore pre ekonomické prehľady (EDRC), ktorá bola skompletizovaná v decembri 2008. Pri tejto príležitosti sa na pôde NBS stretol generálny tajomník Angel Gurría s guvernérom NBS Ivanom Šramkom.

EURÓPSKA BANKA PRE OBNOVU A ROZVOJ (EBOR)

V dňoch 15. – 16. mája 2009 sa uskutočnilo výročné zasadnutie Rady guvernérov EBOR v Londýne, v sídle EBOR. Za NBS sa na zasadnutí zúčastnil viceguvernér NBS Martin Barto. Zasadnutie sa konalo na pozadí finančnej a hospodárskej krízy, ktorá bola ústrednou témou na rokovaní guvernérov a v panelových diskusiách. Na zasadnutí sa schválila účtovná závierka za rok 2008, alokácia čistého príjmu do strategických rezerv banky a guvernéri takisto schválili strategický

dokument *Boj s krízou, podpora obnovy a prehĺbenie transformácie (Fighting the Crisis, Promoting Recovery and Deepening Transition)*.

9.3 MEDZINÁRODNÁ ČINNOSŤ NBS V OBLASTI DOHLADU

V súvislosti so záväzkami NBS voči Európskej centrálnej banke, orgánom a výborom Európskej únie, ako aj medzinárodným organizáciám sa pracovníci útvaru dohľadu nad finančným trhom pravidelne zúčastňujú na rokovaní príslušných výborov a pracovných skupín. Útvar dohľadu sa vo významnej miere podieľa aj na spolupráci so zahraničnými orgánmi dohľadu a regulácie, najmä v súvislosti s výkonom dohľadu nad bankovými a poisťovacími skupinami.

V rámci Európskeho systému centrálnych bánk je vytvorený Výbor pre bankový dohľad (BSC). Jeho úlohou je monitorovanie a hodnotenie vývoja v európskom finančnom sektore z pohľadu finančnej stability, analýza regulačných požiadaviek na stabilitu finančného systému, posilnenie spolupráce a výmeny informácií medzi centrálnymi bankami a orgánmi dohľadu členských krajín a spolupráca na tvorbe stanovísk ECB k návrhom Európskej Komisie. V priebehu roka 2009 si jeho členovia vymieňali najmä informácie o vývoji počas finančnej krízy v jednotlivých krajinách a o podporných opatreniach vlád pre finančný systém. Analýzy, ktoré boli vypracované na úrovni podskupín, ako aj diskusie sa venovali zraniteľnosti finančného systému EÚ a odolnosti systému voči rôznym šokom, ako aj úlohám a postaveniu BSC v novej architektúre dohľadu nad finančným trhom v EÚ, najmä vo vzťahu k navrhovanej Európskej rade pre systémové riziká (ESRB).

NBS sa zúčastňuje na práci výborov zriadených rozhodnutím Európskej komisie, ktoré sa súhrne označujú ako výbory tretej úrovne Lamfalussyho procesu (Level 3 Committees) a ktorými sú Výbor európskych orgánov bankového dohľadu (CEBS), Výbor európskych regulátorov cenných papierov (CESR) a Výbor európskych orgánov dohľadu nad poisťovníctvom a zamestnaneckými penzijnými fondmi (CEIOPS).

Medzi hlavné úlohy výboru CEBS patrí tvorba odporúčaní Európskej komisii, implementácia

smerníc spoločenstva, zlepšenie spolupráce a výmeny informácií medzi bankovými dohľadmi. Zameriava sa hlavne na pravidlá týkajúce sa kapitálových požiadaviek pre finančné inštitúcie s cieľom zabezpečiť užšiu prepojitelnosť kapitálu finančných inštitúcií s rizikami, ktorým sú vystavené. V rámci výboru sú vytvorené pracovné a expertné skupiny zameriavajúce sa na odborné vypracovanie dokumentov k jednotlivým témam, ktoré sa predkladajú na prerokovanie a schválenie do výboru. Súčasťou výboru je aj Groupe de Contact (GdC) – expertná skupina zameraná na harmonizáciu postupov dohľadu a výmenu informácií.

Úlohou výboru CESR je zlepšiť koordináciu medzi orgánmi dohľadu v oblasti cenných papierov v rámci Európskej únie, pôsobiť ako poradná skupina Európskej komisie a pracovať na zabezpečení konzistentnej a včasnej implementácie komunitárnej legislatívy v členských štátoch. Na plenárnych zasadnutiach výboru sa prijímajú zásadné rozhodnutia v oblasti regulácie a výkonu dohľadu, schvaľujú sa usmernenia a iné dôležité dokumenty týkajúce sa činnosti výboru a finančných inštitúcií pôsobiacich na trhoch jeho členov. V rámci výboru sú vytvorené stále pracovné a expertné skupiny, ktoré pripravujú väčšinu odborných materiálov predkladaných na schválenie plenárnym rokovaním výboru.

Medzi hlavné úlohy výboru CEIOPS patrí príprava odporúčaní pre vykonávacie opatrenia rámcových smerníc (aktivity druhej úrovne Lamfalussyho procesu), vydávanie štandardov, odporúčaní a usmernení na zabezpečenie jednotnej interpretácie regulácie a smerníc, zlepšenie spolupráce a výmena informácií medzi dohľadmi. Prioritnou úlohou, na ktorú výbor v súčasnosti kladie dôraz, je projekt Solventnosť II. Zámerom projektu je zaviesť nový harmonizovaný rizikovoorientovaný režim dohľadu a kapitálových požiadaviek pre poisťovne a zaistovne pôsobiace v členských krajinách Európskej únie a redefinovať 13 existujúcich smerníc upravujúcich činnosť poisťovní a zaistovní. V rámci výboru CEIOPS sú vytvorené pracovné skupiny zamerané na odborné vypracovanie dokumentov k jednotlivým témam, ktoré sa predkladajú na prerokovanie a schválenie do výboru.

Osobitnú pozornosť v roku 2009 venovali všetky tri výbory zásadným otázkam týkajúcim sa

vytvorenia Európskeho systému finančných regulátorov a v jeho rámci Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA), Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA) a Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové zabezpečenie zamestnancov (EIOPA) v zmysle odporúčaní Európskej rady z 19. júna 2009 súvisiacich s novou architektúrou európskeho dohľadu nad finančným sektorom.

V roku 2009 pokračoval proces etablovania kolégií dohľadov v súlade s európskou legislatívou. Dohľad nad cezhranične pôsobiacimi bankovými skupinami v EÚ na konsolidovanej úrovni zastrešuje domovský dohliadací orgán, tzv. home supervisor. Národná banka Slovenska, ktorá pôsobí na konsolidovanej úrovni ako tzv. host supervisor, je členom kolégií regulátorov ustanovených pre bankové skupiny, do ktorých patria ňou dohliadané subjekty v Slovenskej republike. Podľa požiadaviek CEBS do konca roka 2009 boli v rámci kolégií podpísané viaceré multilaterálne dohody o spolupráci medzi orgánmi dohľadov a uskutočnili sa stretnutia s regulátormi bankových skupín, ktorých banky pôsobia na území Slovenskej republiky.

Národná banka Slovenska je tiež členom celosvetovo pôsobiacich medzinárodných organizácií združujúcich orgány dohľadu v jednotlivých sektoroch finančného trhu – Medzinárodnej or-

ganizácie komisií pre cenné papiere (IOSCO), kde je signatárom Mnohostrannej dohody o spolupráci, Medzinárodnej asociácie orgánov dohľadu v poisťovníctve (IAIS), ako aj Medzinárodnej organizácie orgánov dohľadu nad penzijnými fondmi (IOPS).

9.4 ZAHRANIČNÁ TECHNICKÁ POMOC

ZAHRANIČNÁ TECHNICKÁ POMOC

V roku 2009 NBS poskytla bilaterálnu technickú pomoc Národnej banke Ukrajiny vo forme niekoľkodňových odborných seminárov, ktoré sa uskutočnili v Bratislave a v Kyjeve. V prvej polovici mája 2009 sa v NBS uskutočnila vzdelávacia akcia na tému *Organizácia obehu peňazí na Slovensku vrátane spoločností CIT (cash in transit) (Organization of cash circulation in Slovakia with CIT-companies involved)*, ktorú odborne zastrešil odbor riadenia hotovostného peňažného obehu. V druhej polovici mája 2009 experti NBS z odboru štatistiky prednášali na seminári v Kyjeve na tému *Štatistika v centrálnej banke (Statistics management in a central bank)*. V júni 2009 bol v NBS zorganizovaný odborný seminár pre pracovníkov dohľadu Národnej banky Ukrajiny, na ktorom experti z dohliadacieho odboru prezentovali tému *Stratégia dohľadu nad problémovými bankami (Problem banks supervision strategy)*.